

SAVAŞ SANATI VE TAOİZM

Eski bir Çin öyküsüne göre, bir zamanlar bir Çin soy-lusu, zamanının en ileri bilim adamlarından olarak kabul edilen üç kardeş otacıdan en gencine, aralarından en üstün olanın kim olduğunu sormuş.

Otacı cevap vermiş, "En büyük ağabeyim, hastalıkların ruhunu görüp, daha ortaya çıkmadan yok ettiği için, şöhreti evinin duvarlarından dışarı çıkmaz."

"Ortanca kardeşim, hastalıkları ortaya çıktığı anda yok eder, bu nedenle onun şöhreti de yaşadığı mahallenin dışına çıkmaz."

"Bana gelince, ben damarları açar, şuruplar hazırlar, masaj yaparım. Bu nedenle şöhretim her yere yayılır."

"Şimdi size sorarım hangimiz en üstün?"

Bu konu üzerine yorum yapan bir Ming dönemi bilgisi, "İşte, liderler, komutanlar ve ülkeyi yöneten tüm yöneticiler için bundan daha önemli bir kıtas bilmiyorum" der.

Yaşlı otacının sözlerine paralellik gösteren Sun Tzu'nun felsefesi de, aynı şekilde elinden geldiğince çatışmayı gereksiz kılmaya yöneliktir. Büyük ustanın ünlü de-yişi, "Düşman ordularını savaşmadan yenmek en büyük ustalıktır," bu düşünceyi yansıtan en büyük örnektir.

Yine aynı otacının söylediği gibi Sun Tzu'ya göre de, savaşmanın çeşitli seviyeleri vardır. En usta komutan, düşman tuzaklarını boşa çıkartır, ondan daha az deneyimli, düşmanın destekçilerini yok eder; daha sonra geleni, düşmanın askeri güçlerine saldırır; en kötü komutan ise surlarla çevrili kentleri kuşatmaya kalkar.

Öyküdeki en büyük kardeşin hastalıkları önceden tedavisi nedeniyle kimse tarafından tanınmaması örneğinde

olduğu gibi, Sun Tzu da, eski çağlarda yaşamış en değerli savaşçı ve komutanların savaşları, aslında daha savaş başlamadan önce kazanmış olmaları nedeniyle tarihçiler tarafından yeterince bilinmediklerinin, bu nedenle de tarih tarafından gerektiği kadar değerlerinin anlaşılarak, ödüllendirilmediklerinin altını çizer.

Eldeki güçlerin minimum kullanımı ile maksimum başarıya ulaşmayı amaçlayan Sun Tzu'nun Savaşmadan Kazanma stratejisi, genel hatlarıyla Çin tarihinin popüler kültürlerini oluşturan Tedavi Sanatı ile Dövüş Sanatı'nın ilham kaynağı olan Taoist düşüncenin damgasını taşımaktadır.

Taoist düşüncenin Savaş Sanatı üzerindeki etkisi bilim adamlarınca yüzyıllardır incelenip yazılmakta ve Savaş Sanatı stratejisinin klasikliği Taoizm felsefesinin gerek felsefi, gerekse siyasi çalışmalarında da kabul edilmektedir.

Bundan yaklaşık ikibin beşyüz yıl önce, Çin'in içinde bulunduğu iç ve dış savaşlar sürecinde yazılmış olan Savaş Sanatı da yine aynı dönemde doğan Tao Klasığı Tao-te Ching (Yol ve Güç) ile birlikte aynı Çin hümanizm akımının sosyal koşullarından esinlenmiştir. Savaş konusuna duygusal olmaktan çok akılcı bir yaklaşım gösteren Sun Tzu bizlere, savaşmanın nedenlerinin doğru anlaşılmasının savaş sorununu ne şekilde çözüme kavuşturabileceğini, hatta çatışmaların daha ortaya çıkmadan ne şekilde önlenebileceğine kılavuzluk etmektedir.

Bilim adamları, Taoist düşüncenin Savaş Sanatı üzerindeki etkilerini yüzyıllardır yazmakta, buna karşılık Taoist düşüncenin felsefi ve siyasal doktrinleri de Savaş Sanatı stratejisinin klasikliğini kabul etmektedir. Savaş Sanatı'nın önerdiği bilginin yüceliği, bu bilginin sağlayacağı Yenilmezlik Yeteneđi ve bunun sonucunda gelecek, 'Savaştan Caydırıcılık' da Taoist deyiş olan,"derin bilgi ve güçlü davranışın bir yansıması olarak kabul edilmektedir.

Savaş Sanatı'na göre, usta savaşçı çatışma psikolojisi ve mekanizmalarını öylesine iyi bilir ki, düşmanın her

hareketini derhal algılayıp, her olasılığa uygun en doğal manevrayı en az güç kullanımı ile uygular.

Eski çağların Taoist çalışmalarından, Chung-ho chi (Denge ve Armoni Kitabı) Taoist bilginin ve pratiğin savaşçı üzerindeki etkisini aşağıdaki sözlerle tanımlar:

Derin bilgi, sıkıntıyı sıkıntının oluşmasından önce, tehlikeyi tehlikenin oluşmasından önce, yok olmayı yok olmadan önce, belayı bela gelmeden önce kestirebilmektir.

Güçlü davranış, beden tarafından zorlanmadan önce bedeni eğitmekte, zihin tarafından idare edilmeden önce zihni hazırlamakta, dünya tarafından yönetilmeden dünya üzerinde çalışmakta, görevlerin baskısı altında kalmadan görevleri yerine getirmektir

Derin bilgi prensibi ile sıkıntıyı düzene, tehlikeyi güvene, yok olmayı var olmaya, belayı başarıya döndürebilmek mümkündür. Güçlü davranış ile beden uzun yaşama, zihin ile derin düşünce yeteneğine, dünya barışa, görevler başarıya kavuşturulabilir

Bu sözlerin de tanımladığı gibi, Tao ya da Zen düşüncesini benimsemiş Asya'lı savaşçılar ulaştıkları derin soğukkanlılık erdemini sadece ölüm fikrine zihinlerini hazırlamakta değil, ama aynı zamanda karşılarına çıkacak her türden değişik koşullar altında, zaman yitirmeden anında tepki gösterecek hassaslığa ulaşmakta kullanırlar.

Yine Denge ve Armoni Kitabı der ki:

Sessizlik içinde kavramak, çabalamadan başarmak, görmeden bilmek bunların tümü Tao'nun duygu ve yanıtlarıdır. Sessizlik içinde kavramakta her şeyi anlamak, çabalamadan başarmak ile her şeyi başarabilmek, görmeden bilmek ile her şeyi bilebilmek mümkündür.

Hareket oluştuktan sonra hissedip anlamak, anlamak sayılmaz. Büyük çabalardan sonra başarmak, başarı sayılmaz. Gördükten sonra bilmek, bilmek sayılmaz. Bu üç durum hissetme ve karşılık vermekten uzaklaşmayı gösterir.

Gerçekten de olayları oluşmadan önleyebilmek, hissedebilmek ve görebilmek birbirlerine bağlı olarak geli-

şen yeteneklerdir. Hiçbir şey anlaşılmadan hissedilemez. karşılıksız hiç bir şey elde edilemez. hiç kimse fayda görmeyeceği bir yere gitmez

Taoist düşüncenin amaçlarından biri de yaşamdaki çeşitli oluşumlara karşı en uygun hassaslığı ve karşılık verme yeteneğini geliştirmeye yardımcı olmaktır. Aynı akım altındaki Savaş Sanatı da öğrencilerine sayısız kaynak ve potansiyel sunar.

Aynı kavram içinde geliştirildiği düşünölen uzak doğu dövüş sanatı da yine Taoizm etkisi altında, MÖ.3.Yüzyılda yaşamış olan efsanevi Sarı imparator zamanına kadar geri gider. Efsaneye göre Sarı İmparator vahşi kabileleri, kendisine Taoist bir bilge tarafından öğretilen sihirli dövüş yöntemleri ile ele geçirir. Bu dövüş metodunun prensipleri de Sun Tzu'nun savaş bilimindeki bireysel savaş ve savunma tekniklerinin kaynağını oluşturur.

Sarı İmparator'dan bin yıl sonra, Çin'in içinde bulunduğu köle toplum modelini sona erdirerek Çin'e hümanist yönetim kavramını tanıştıran savaşçı komutanlar da Taoist düşüncenin bir diğer önemli klasik eseri olan, analitik ve düşünsel öğretilerin verildiği / *Ching* adlı eseri yazmışlardı. / *Ching* özellikle dövüş sanatları ve klasik sanat için yol gösterici olmuştu. / *Ching*'in temel prensipleri Sun Tzu'nun savaş yöntemlerinde öne çıkarak geleneksel Taoist eğitimin bireysel savunma ve savaş teknikleri temellerini meydana getirmişti.

/ *Ching*'ten sonraki en önemli Taoist belge *Tao-te Ching*'dir. Aynı Savaş Sanatı gibi MÖ. birinci binin ortalarında Çin'i mahveden iç savaşlar sırasında kaleme alınan *Tao-te Ching* de savaş kavramı konusunda Savaş Sanatı'na oldukça paralel bir yaklaşım gösterir. Savaşın kazananlar için bile yıkıcı olduğunu, çoğu zaman üretimi engellediğini, zorunlu kalınmadıkça savaştan kaçınılması gerektiğini vurgular.

Tao öğretilerine inanan bir lider, dünyayı silahla zorlamaya kalkmaz, çünkü bu tür zorlama aslına geri döner, ordunun bulunduğu yerde sadece çalılar biter, büyük savaşları bereketsiz yıllar takip eder

Silahlar uğursuz aletlerdir Silahtan başka çözüm kalmadığında bile soğukkanlı olmak, açgözlülükten kaçınmak, zaferi kutlamamak yapılacak en iyi şeydir Zaferi kutlayanların gözünü kan bürümüştür ve bu tür insanların dünyaya yararı olamaz

Benzer yaklaşım içindeki Savaş Sanatı da öfke ve açgözlülüğü yenilginin temel nedenleri olarak tanımlar. Sun Tzu'ya göre savaş kazanan savaşçı, duygusallıktan uzak, soğukkanlı, kararlı savaşçıdır. Öfkeli, kızgın, öç alma peşinde olan savaşçı kaybetmeye mahkumdur. Tao-te Ching der ki;

Askerlikte başarılı olanlar askercilik yapmazlar, savaşta iyi olanlar kızmazlar, düşmanlarına karşı galip gelenler, düşmanlarına karşı herhangi bir duygu beslemezler.

Sun Tzu der ki; "Savunmada başarılı olanlar toprağın tüm derinliklerine saklanabilir, saldırıda başarılı olanlar ise göklerin en yüksek katmanlarında manevra yaparlar. Bu şekilde kendilerini koruyarak kesin zafere ulaşırlar."

Benzer yansımayı ticaret deyimlerinde de görebiliriz, "iyi tüccar hazinelerini saklayarak hiçbir şeyi yokmuş gibi gösterir," ya da "iyi usta iz bırakmaz." Bu deyimler, Tao klasiğinin ve geleneksel uzak doğu dövüş sanatının ilk öğrencileri olan Zen Budistlerince kendi sanatlarını ifade etmek amacıyla benimsenmiştir.

Tao Yasalarında siyasi örgütlenmenin gerek sivil gerekse askeri yönleri ile ilgili yazılar bulunmaktadır. Savaşan Eyaletlerin dramatik sonunu takiben iktidara gelen Han Hanedanı'nın başlarında yazıldığı bilinen ve Tao klasikleri arasında önemli bir yere sahip olan Huan Efendileri (Huainan-tzu) adlı kitapta bir tam bölüm Savaş Sanatı'nın temel öğelerini oluşturan Taoist savaş bilimine ayrılmıştır.

Savaş sanatında stratejinin anlaşılabilirliği en önemli unsurdur. Duruş belirsiz, hamleler öngörülemez olunca, hamleye hazırlık yapmak imkansızdır.

Bir komutanı savaşta yenilgiden uzak tutup, zafer kazandıran şey öngörülemeyen akılcılığı ile izi algılanamayan hareket tarzıdır.

Yalnızca durumu bilinmeyene etki edilemez. Bilgeler öngörülemezlik pelerinine saklanır, böylece duyguları algılanamaz; belirsizlik içinde hareket ederler, o zaman yolları kesilemez.

Savaş Sanatı'nda Sun Tzu, "Olabilirdiğince gizlen, öyle ki görünmez ol. Olabilirdiğince gizemli ol, öyle ki sesin bile işitilmesin. O zaman düşmanın kaderi senin elindedir." der.

Gerek Sun Tzu, gerekse Huan Efendileri bir araya gelerek çatışmanın ortaya çıkamayacağı, zaferin ise normal insanların gözüyle görülemeyeceği düşüncesindeki bir felsefi bakış üzerinde birleşirler. Sun Tzu'nun Savaş Sanatı gibi Huan Efendileri'nin stratejileri de, çatışmayı en son çare olarak ama yine de en katı kurallar altında, doğru bir liderlikle yapılması gereken bir operasyon olarak algılarlar.

Bir komutan kendi başına görmeli, bilmelidir. Bunun anlamı, komutanın başkalarının göremediğini görmesi, başkalarının bilemediğini bilmesidir. Başkalarının göremediğini görmek parlak zeka, başkalarının bilemediğini bilmek üstün zekadır. İlk kazanan parlak, üstün zekalıdır. Çünkü sadece onlar saldırılması olanaksız yerlerde savunma yapabilir, direnilmesi imkansız yerlere saldırabilirler.

Taoizm'in çok sıkı askeri kuralları ruhsal pratikle paralellik gösterir. Taoist öğretisi ve eğitimde barış ve savaş kavramları geniş bir çerçevede kullanılır. / Ching adlı eserde de belirtildiği üzere Taoist uygulamanın ana prensiplerinden birisi, hem fiziksel hem de psikolojik anlamlar içeren, "boşluk ve doluluk" yönetimidir.

Savaş Sanatı'nda tam bir bölümün ayrıldığı boşluk ve doluluk yönetimi, Taoist dövüş sanatının fiziksel uygu-

lamalarının kaynakçalarından olduğu gibi, askeri olsun sivil olsun hükümetlerin örgütsel ve sosyopolitik temellerini de oluşturur. Boşluk ve Doluluk anlayışını kesin başarının yolu olarak açıklayan Huan Efendileri düşüncelerini şu şekilde yansıtırlar:

Bu bir "Boşluk" ve "Doluluk" meselesidir. Astlar ile üstler arasında ayrılık varsa, komutanlar ve subayları birbirlerine etki edemiyorsa, birliklerde tatminsizlik oluşmuşsa, buna "Boşluk" denir. Sivil Yönetim akıllı, askeri yönetim iyi, astlar ile üstler tek bir düşüncede, istek ve enerjilerini birleştirmişlerse buna "Doluluk" denir.

Becerikli lider halkını enerjıyla besleyerek, başkalarının "Boşluklarını" da doldurabilirken; beceriksiz lider başkalarının "Doluluđu" önünde kendi halkının enerjisini boşaltır.

Adalet ve refah tüm halka ulaştığında, devlet çalışmaları ulusal krizlere çözüm olabildiğinde, göreve o pozisyona layık olanlar atandığında, planlama zayıf ve güçlü noktaları görebildiğinde, başarı kesindir.

Askeri güçlerin siyasal temelleri, ya da her örgüt ile ilgili sosyal temeller de / Ching adlı eserin öğretileri arasında yer alır. Savaş Sanatı'nda bu konuya özel önem verilmiş, kitabın ilk bölümü stratejik olarak rakiplere, etik değerlere, sosyal düzene, yönetimin popülaritesine ya da genel ahlaka ayrılmıştır. Sun Tzu'ya göre uygun koşullar altında küçük bir grup büyük bir gruba karşı galip gelebilir ve bu koşulları da adalet, düzen, dayanışma ile ahlak oluşturur. Bu husus da yine Huan Efendileri tarafından askeri strateji için vurgulanan önemli, öncü Çin düşünüşlerindendir.

Güç yalnızca geniş bir arazi ile büyük nüfus topluluğu değildir. Zafer sadece güçlü silahlarda değildir. Güvenlik sadece yüksek duvarlar ya da derin çukurlar meselesi değildir. Otonite sadece kesin emirler ile katı cezalar değildir. Yaşayabilen bir örgüt kurabilenler sayıları az da olsa yaşayabilirler, oysa can çekişen toplumlar büyük ol-salar bile yok olurlar